

Toidujulgeolek tugineb neljale sambale, milleks on isevarustatuse tase, toimepidevad ettevõtted üle terve tarneahela, toimiv väliskaubandus ning varude olemasolu.

Tööstuse võimalused ja vajadused kriisis kohaliku tootmise säilitamiseks

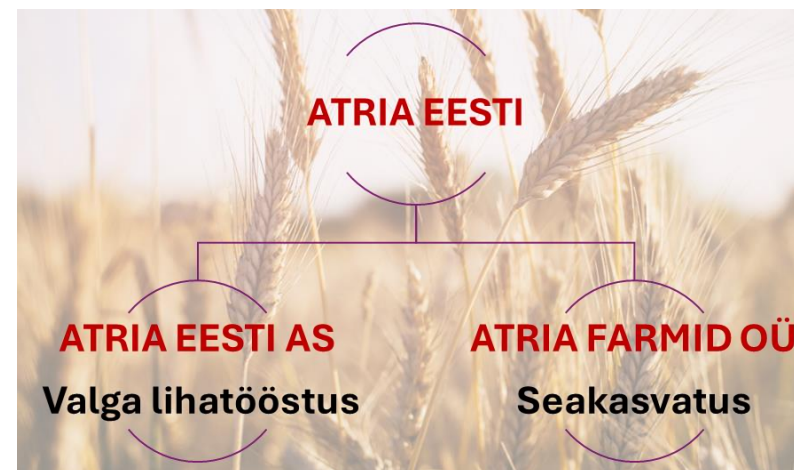
Meelis Laande
tegevdirektor
Atria Eesti AS

Kaasrahanud
Euroopa Liit

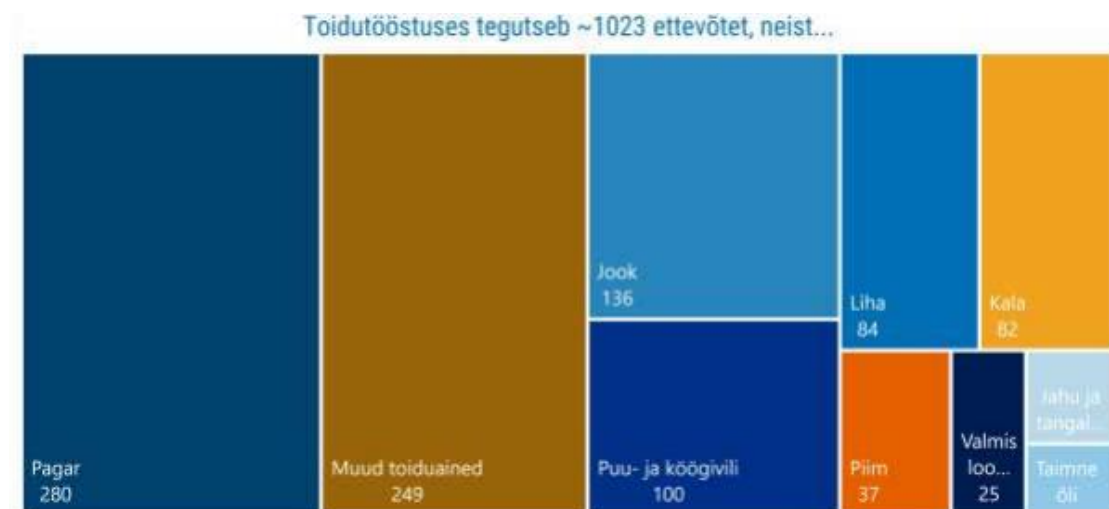
Atria Eesti

- täistsükliline lihatootja (farmidest tööstuseni)
- üks suurimatest lihatööstustest Eestis
- tütarettevõtte on Atria Farmid OÜ (seakasvatus)
- AE käive 2024: 69.3MEUR (2023: 63.5MEUR)
- AF müügitulu 2024: 11.3 MEUR (2023: 14 MEUR)
- Töötajaid 350 inimest (nendest ~50 farmides)
- Oluline tööandja Valga linnas
- Brändid: Maks&Moorits, Wõro ja VK
- kuulume Atria Plc kontserni (2024 käive ~1.75 mld EUR)

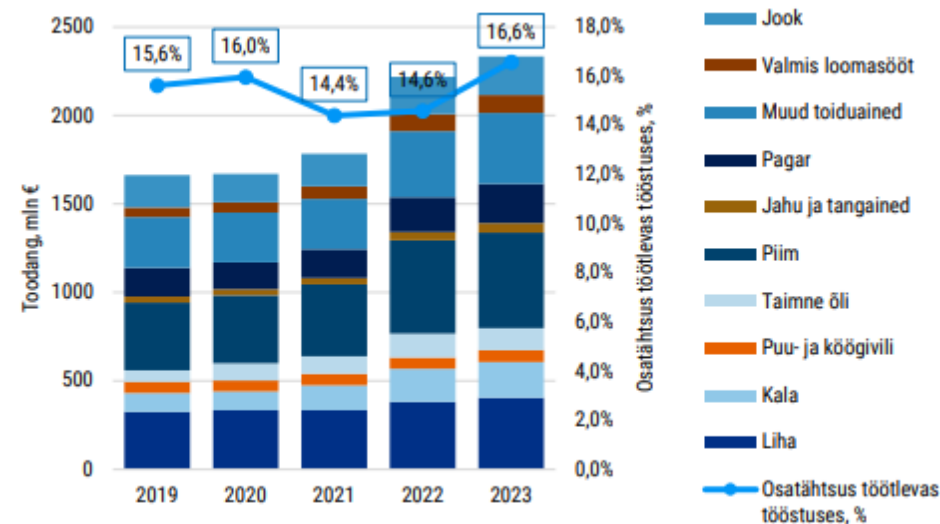

Toidutööstus Eestis

- Toidutööstuses töötab ~3% hõivatutest
- Moodustab ~3% Eestis loodud lisandväärtusest
- Toidutööstuse müügitulu oli 2023.a ~3 mld eurot (18% kogu töötleva tööstuse müügitulust)

Joonis 24. Toiduainetööstuse ettevõtete osakaal sektoris 2022.aastal
Allikas: Statistikaamet

Joonis 25. Toiduainetööstuse toodangu väärtus, 2019-2023
Allikas: Statistikaamet, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi arvutused

Toidutööstuse eksport

- Eestist eksporditi 2023. põllumajandussaadusi ja toidukaupu jooksevhindades 2,0 mld euro (~11% kogu ekspordist) väärtuses ning imporditi Eestisse 2,5 mld euro eest
- 2022. a võrreldes eksport ei muutunud, import +7%
- Piima-, teravilja, kala- ja lihasektor moodustasid ekspordikäibest vastavalt 20%, 15%, 11% ja 11%
- Elusloomade osakaal lihasektori ekspordikäibes oli 23%
- Sealiha moodustas lihasektori ekspordikäibest 16%

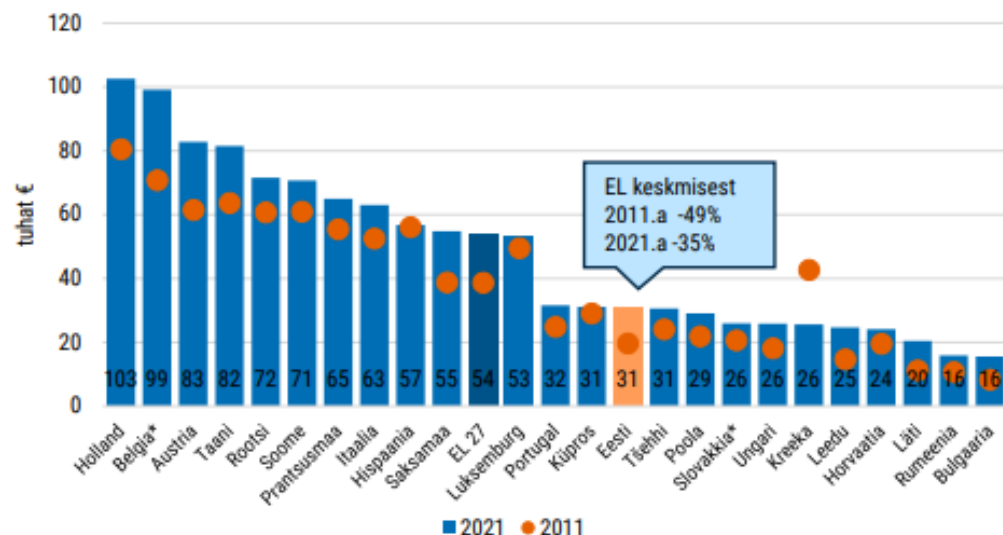
Tabel 1. Eesti päritolu põllumajandussaaduste ja toidukaupade eksport – 15 peamist väljaveo kaubaartiklit

Kaubaartikkel	2022 mln €	2023 mln €	väärtuse muutus %	koguse muutus %	kaubagrupi osakaal ekspordikäibes 2023, %
Nisu ja meslin	198,7	150,3	-24,3	-2,4	10,5
Piim ja röösk koor, kontsentreerimata	126,7	116,9	-7,8	-2,4	8,1
Juust ja kohupiim	115,8	115,7	-0,1	8,1	8,1
Rapsi-, rüpsi- või sinepiõli ja nende fraktsioonid	86,5	86,1	-0,5	5,6	6,0
Leiva- ja saiatooted, valikpagaritooted	73,5	79,4	8,0	-9,6	5,5
Elusveised	37,6	49,2	30,6	27,5	3,4
Oder	70,2	43,1	-38,6	-28,4	3,0
Pärmid	37,5	42,1	12,4	-12,6	2,9
Vähid	39,0	42,0	7,7	17,9	2,9
Tooted linnasest, jahust, tärklisest või piimast	34,6	35,3	2,0	1,8	2,5
Kastmed ja valmistised kastmete valmistamiseks; sinep	37,8	34,9	-7,9	-25,2	2,4
Tooted või konservid lihast, rupsist, verest	27,7	33,5	20,9	2,0	2,3
Külmutatud kala, v.a kalafilee	39,9	31,5	-20,9	-23,9	2,2
Tooted või konservid lihast, rupsist, verest	25,7	29,8	16,0	16,3	2,1
Kalatooted ja -konservid	26,9	26,4	-2,1	-9,8	1,8

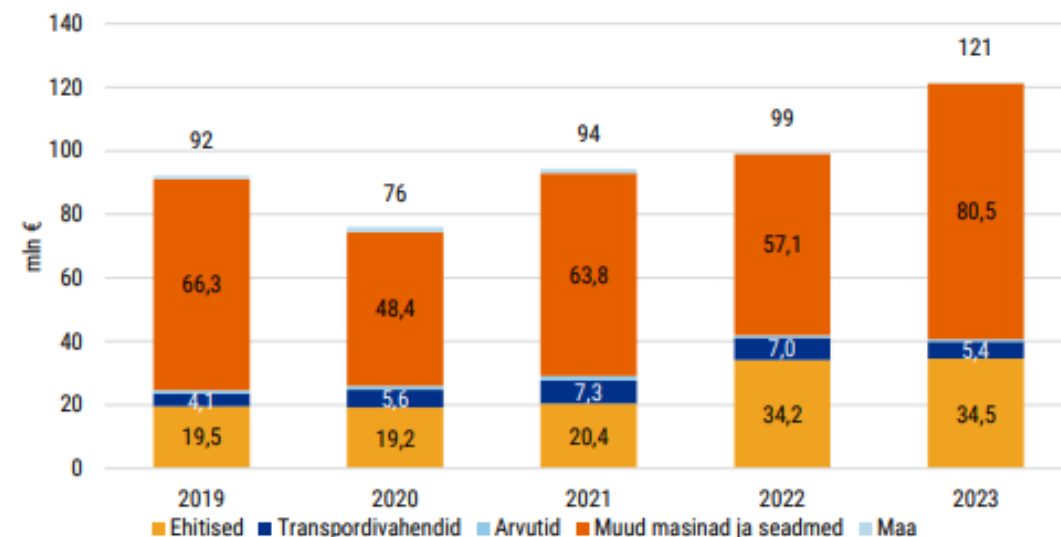
Allikas: Statistikaamet, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi arvutused

Toidutööstuste tööviljakus ja investeeringud

- Investeeringud materiaalsesse põhivarasse 2023. a 121,5 mln eurot (+22% enam kui 2022.a)
- Viimase kümne aastaga on Eesti toiduainetööstuse tööviljakuse vahe EL keskmisega vähenenud 14 protsendipunkti võrra
- Tööviljakus on üks muresid Eesti (toidu)tööstuses

Joonis 33. Toiduainetööstuse tööviljakus lisandväärtuse alusel EL riikides
Allikas: Eurostat

Joonis 34. Toiduainetööstuse investeeringud materiaalsesse põhivarasse, 2019–2023
Allikas: Statistikaamet, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi arvutused

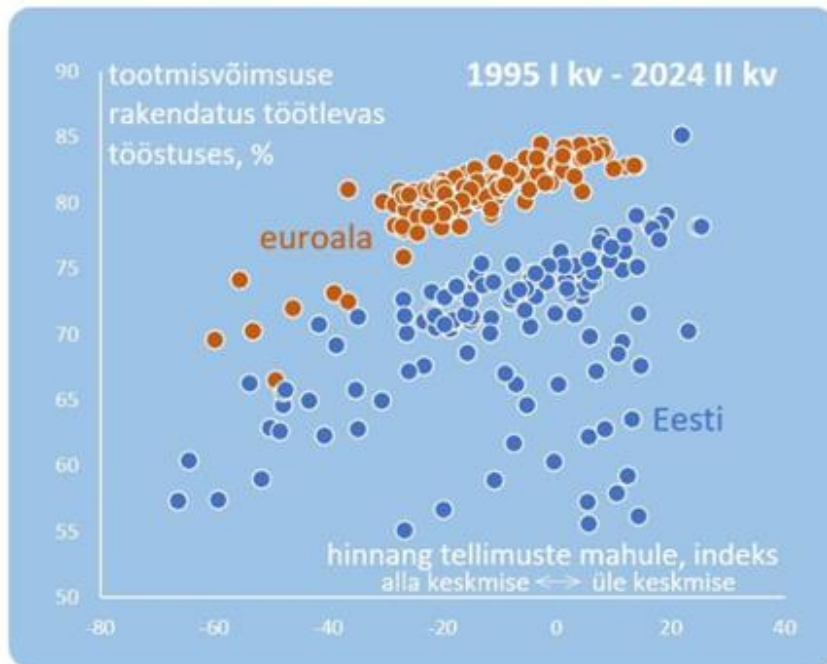
Kuidas saavutada suuremat lisandväärtust töötlevas tööstuses?

Rasmus Kattai

Elle kell 14:30 · 🌐

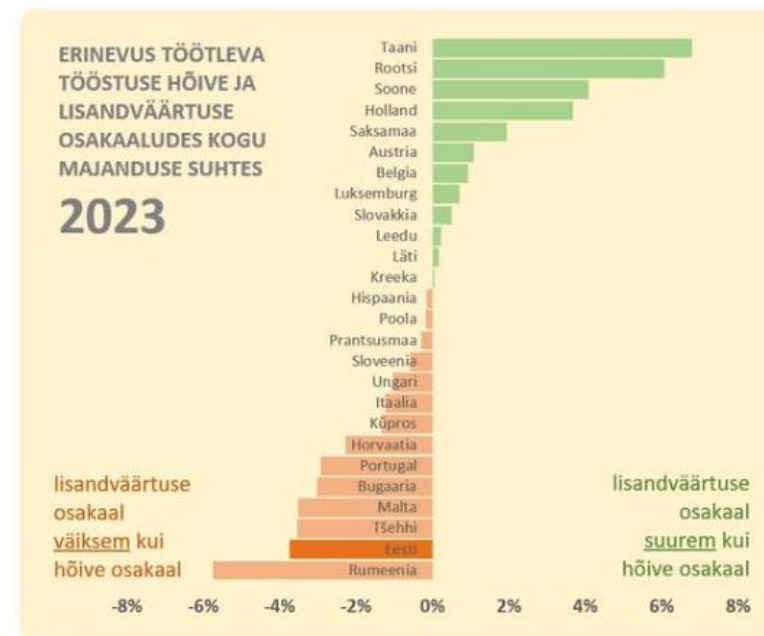
Üks väljavõte andmekuubikust, et avada meie töötleva tööstuse positsiooni tootlikkuse osas. Põhivarainvesteeringud on suures osas rahvusvaheliselt turult ostetavad tooted (erandiks on ehitus), mistõttu nende hind on sarnane Eesti, Prantsusmaa või mistahes muu riigi ettevõtte jaoks. Tootlikkuse üheks selgitajaks on investeeringu kasutusefektiivsus - kui palju masinatest-pinkidest toodangut ja väärtust ühes ajaühikus välja pigistatakse. Selle poolest jäävad Eesti ettevõtted üle...
[Kuva rohkem](#)

Rasmus Kattai

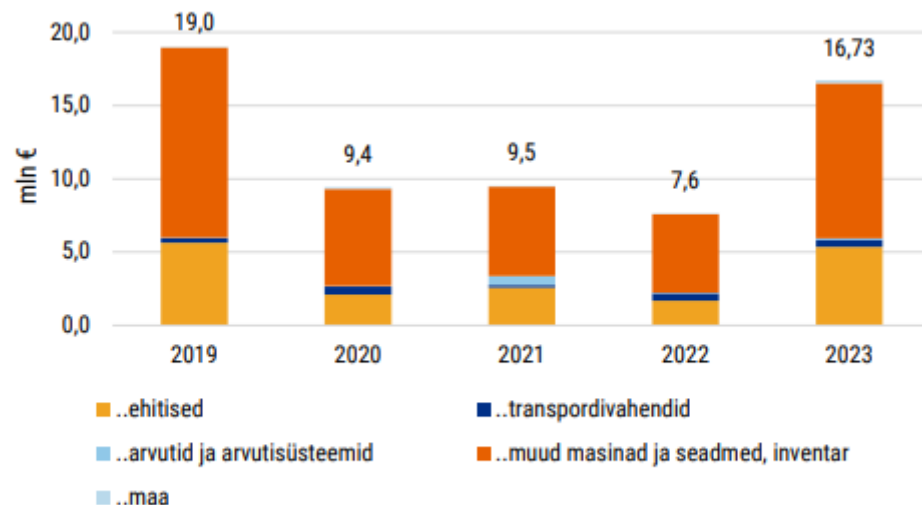
15. november kell 15:30 · 🌐

Palju ja pikalt on räägitud töötleva tööstuse tootlikkuse suurendamise vajadusest - küll digitaliseerimise, moderniseerimise, tõhustamise ja teistegi nurkade alt. Ikka selleks, et olla välisurgudel konkurentsivõimeline ning leida toodangule ostuhuvilisi. Tõsi, meil on selles vallas silmapaistvaid pärle, aga sektori keskmine seis on tegelikult üsna nukker. Kui vaadata töötlevas tööstuses loodava lisandväärtuse panust majandusse, siis jääb see oluliselt alla sellele, kui suure...
[Kuva rohkem](#)

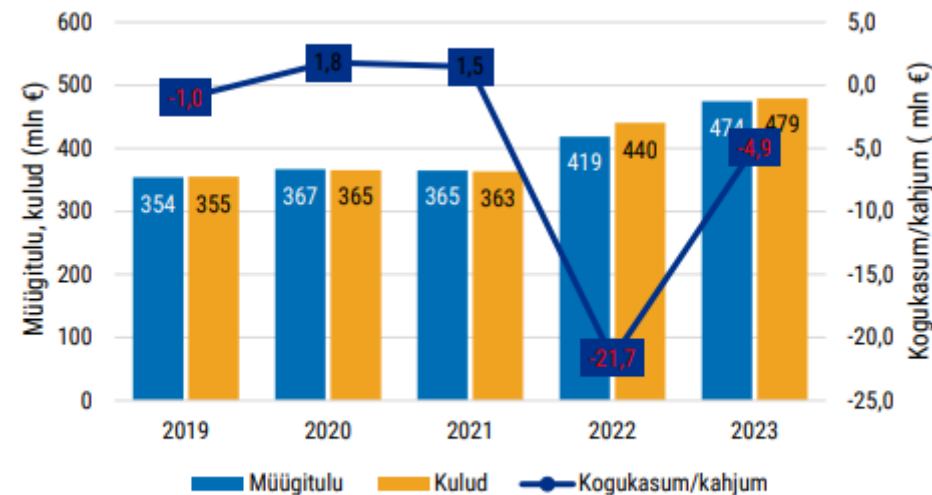
Lihatööstus Eestis

- Eestist on ca 80 lihatöötlemisega tegelevat ettevõtet
- Nendest 2 (Atria ja Maag) üle 250 töötajaga
- ~70% mikroettevõtted (alla 10 in.)
- 2023. aastal lihatööstuse müügitulu 474,3 mln eurot (+13,3%)

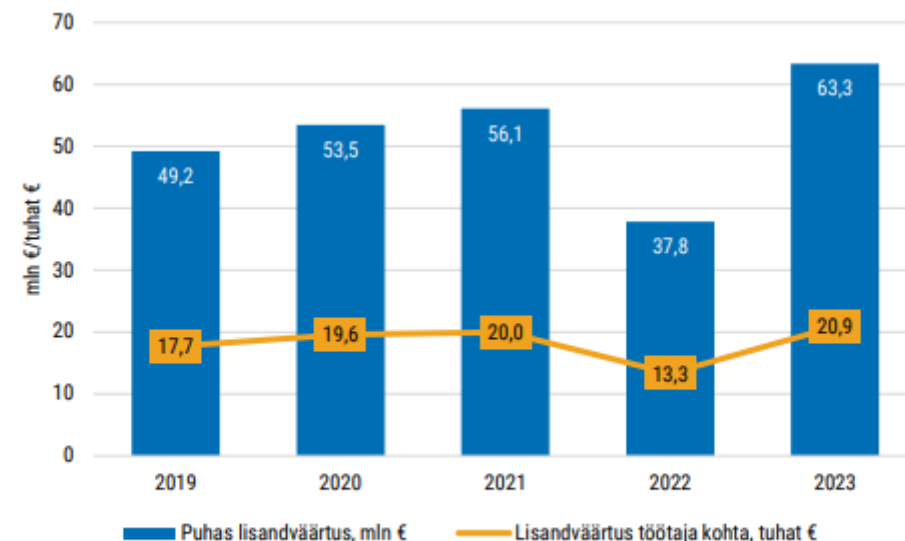
Joonis 112. Lihatööstuste investeeringud materiaalsesse põhivarasse; 2019-2023

Allikas: Statistikaamet

Joonis 110. Lihatööstuse müügitulu, kogukulud, kogukasum (-kahjum); 2019-2023

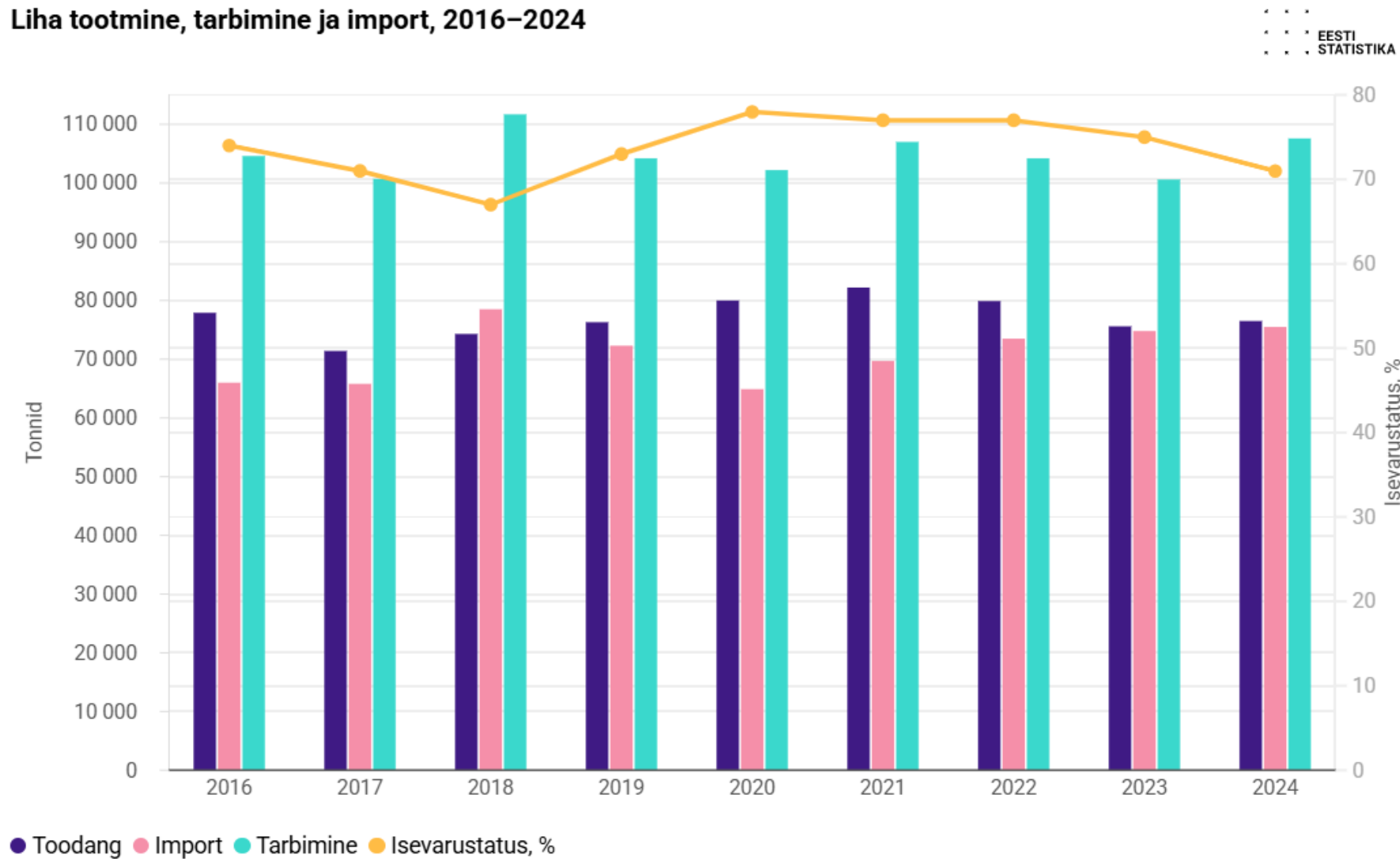
Allikas: Statistikaamet

Joonis 111. Lihatööstuste poolt loodud puhas lisandväärtus ja lisandväärtus töötaja kohta; 2018-2022

Allikas: Statistikaamet

Liha tootmine, tarbimine ja import, 2016–2024

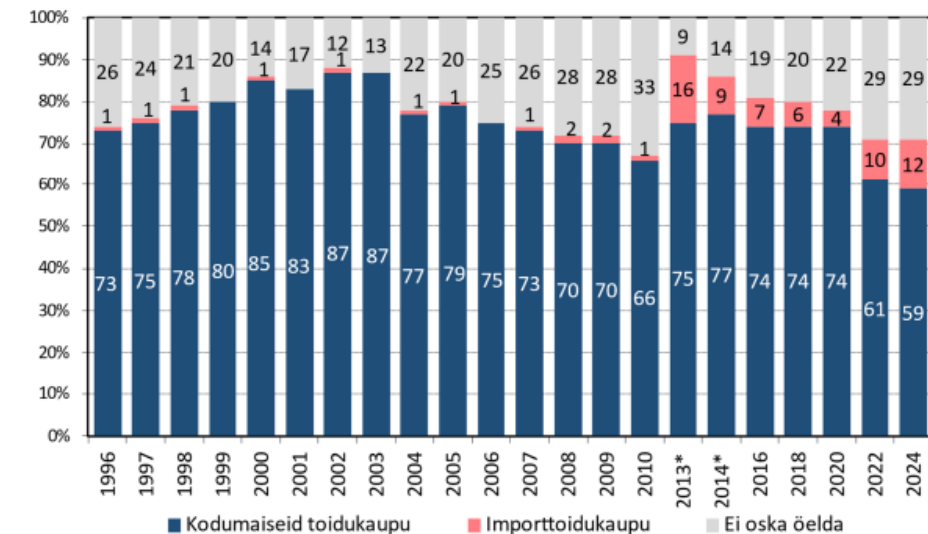
Allikas: [statistikaamet](https://statistikaamet.ee)

- Liha imporditi möödunud aastal Eestisse 75 500 t ja eksporditi 44 300 t
- 2024.a toodeti Eestis 71% siin tarbitud lihast
- Töøjõukulu ~12%
- Sealihaga isevarustus oli 72%, linnulihaga 58%, veiseliha 109% ning lamba- ja kitseliha 80%

Eesti tarbija hoiakud

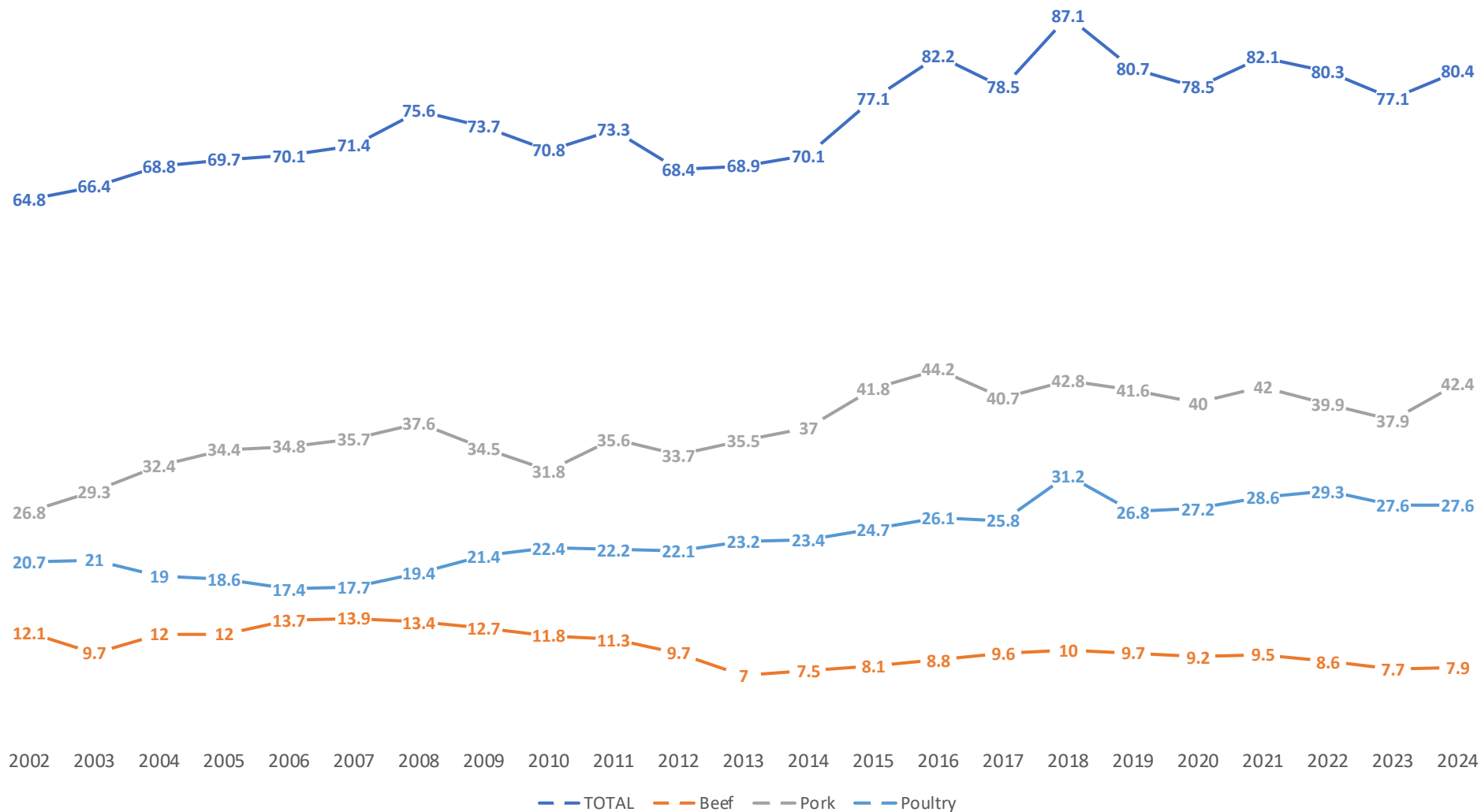
- 51% ostavad toidukaupu 2-3x nädalas, 28% teevad seda 4-6x nädalas ja 10% igapäevaselt
- 2024. a ostis 72% toidukaubad suurtest kauplustest (2022: 76%), suund kodulähedastele poodidele
- Toit ostetakse valdavalt kauplustest (nt liha- 85% ja lihatooted 89%)
- 2024.a pidas toidu maitset väga tähtsaks 89%, värskust 85% ja kvaliteeti 85%
- Toidu hind: ostuotsuse olulise tegurina +7pp (2024. a 71%; 2022. a 64%)
ja sooduspakkumiste olulisus +5pp (2024. 70%; 2022. a 65%)
- Vähenes tähelepanu:
 - toidu tervislikkusele (2024:56%, 2004: 73%)
 - toidu koostisele (2024: 55%, 2005: 64%)
 - lisaainete vähesusele (2024: 45%, 2016: 57%)
 - GM tooraine puudumisele toidus (2024: 41% , 2004: 58%)
 - kodumaisusele (2024: 30%, 2004: 60%)
 - kvaliteedi ja päritolumärkidele (2024. a 26%, 2004. a 41%)
 - toodete mahedusele ja ökoloogilisusele (2024. a 17%, 2004. a 49%)

Joonis 2.3. Kodumaise või imporditud toidukauba eelistamine toiduostudes 1996–2024 (% vastanutest)

* EMOR CAPI meetod, enne 2013. aastat märgiti ei oska öelda vastusvariandi asemel toidukaupade päritolumaa pole oluline.

LIHA TARBIMINE EESTIS PER CAPITA 2002-2024 (KG)

- 2024.a tarbiti elaniku kohta 80.4 kg liha
- Enim tarbitakse sealiha (42.4kg)
- Linnulihatarbimine stabiilne ca 28kg
- Veiseliha tarbimine on pidevas languses (ca 8kg)

Allikas: Statistikaamet

Price Development (NO Fresh Poultry)

Show Number of months
24

Category
All

Sub-Category
All

Segment
All

Manufacturer
All

Brand
All

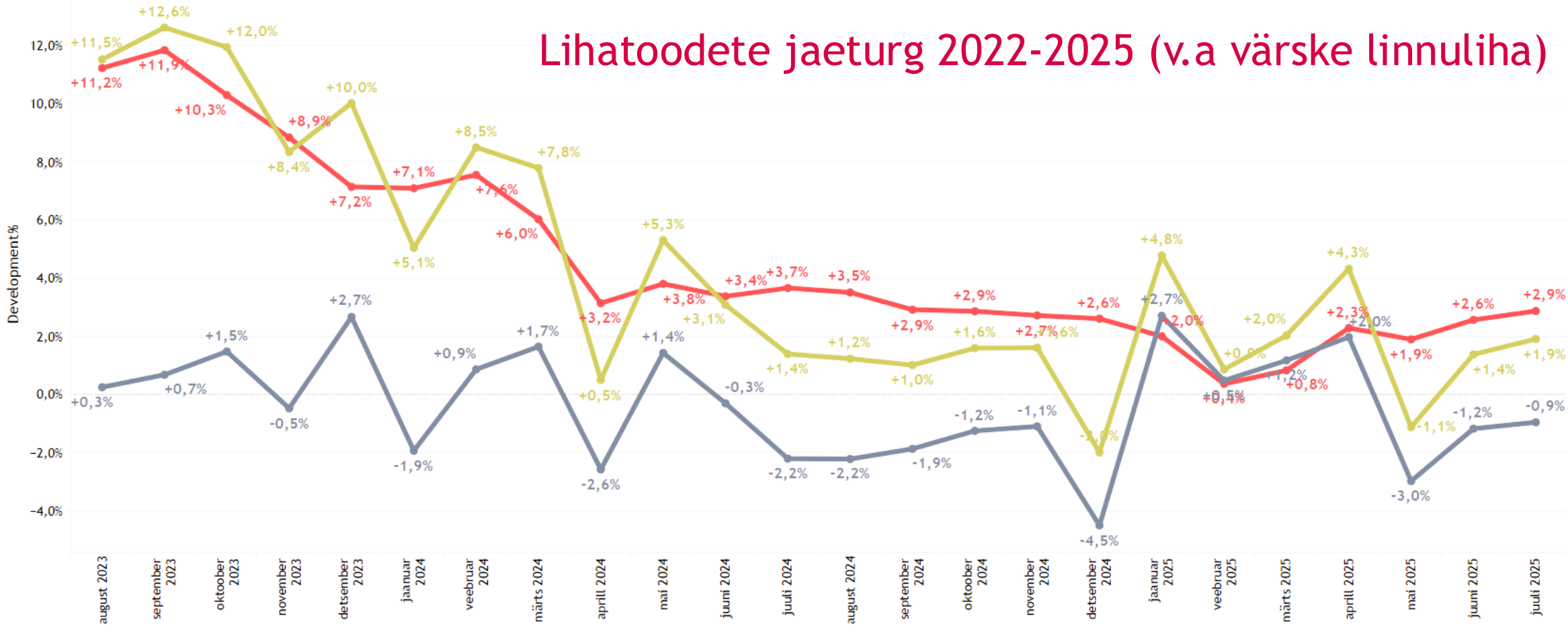
Price, Value and Volume Development

Category: All, Sub-Category: All, Segment: All, Manufacturer: All, Brand: All

Sales volume

Sales value

Price per volume

	august 2023	september 2023	oktoober 2023	november 2023	detsember 2023	jaanuar 2024	veebruar 2024	märts 2024	aprill 2024	mai 2024	juuni 2024	juuli 2024	august 2024	september 2024	oktoober 2024	november 2024	detsember 2024	jaanuar 2025	veebruar 2025	märts 2025	aprill 2025	mai 2025	juuni 2025	juuli 2025
Sales volume	+0,3%	+0,7%	+1,5%	-0,5%	+2,7%	-1,9%	+0,9%	+1,7%	-2,6%	+1,4%	-0,3%	-2,2%	-2,2%	-1,9%	-1,2%	-1,1%	-4,5%	+2,7%	+0,5%	+1,2%	+2,0%	-3,0%	-1,2%	-0,9%
Sales value	+11,5%	+12,6%	+12,0%	+8,4%	+10,0%	+5,1%	+8,5%	+7,8%	+0,5%	+5,3%	+3,1%	+1,4%	+1,2%	+1,0%	+1,6%	+1,6%	-2,0%	+4,8%	+0,9%	+2,0%	+4,3%	-1,1%	+1,4%	+1,9%
Price per volume	+11,2%	+11,9%	+10,3%	+8,9%	+7,2%	+7,1%	+7,6%	+6,0%	+3,2%	+3,8%	+3,4%	+3,7%	+3,5%	+2,9%	+2,9%	+2,7%	+2,6%	+2,0%	+0,4%	+0,8%	+2,3%	+1,9%	+2,6%	+2,9%

Lihatoodete jaeturg 2025 vs 2023 Jaanuar-Juuli (v.a värsked linnuliha)

2025
Jan-Jul

CATEGORY	SUB-CATEGORY	Sales volume (1000)	Sales volume (1000) abs. change	Volume Dev%
Total		30 502	36	+0,1%
COLD CUTS	Total	8 973	-82	-0,9%
	HAM AND GAMMON (WHOLE MEAT)	3 062	33	+1,1%
	SMOKED SAUSAGES	2 138	-29	-1,4%
	BOILED AND COOKED SAUSAGES	2 999	-67	-2,2%
	PATES AND SPREADS	774	-19	-2,4%
FRESH RED MEAT	Total	7 683	407	+5,6%
	PORK	4 210	302	+7,7%
	MINCED MEAT	3 218	111	+3,6%
	BEEF	235	-14	-5,5%
	OTHER	19	7	+59,2%
MEAT IN MARINADE	Total	5 095	-25	-0,5%
	PORK	2 669	-193	-6,8%
	CHICKEN	2 336	149	+6,8%
	BEEF	6	-2	-22,4%
	OTHER	84	21	+34,2%
MEAL SAUSAGES	Total	5 291	-236	-4,3%
	GRILL SAUSAGES	2 005	-12	-0,6%
	FRANKFURTERS	2 275	-184	-7,5%
	PARIS SAUSAGES	789	-71	-8,3%
	BLOOD SAUSAGES	222	32	+16,9%
CONVENIENCE FOOD COMPONENTS	Total	3 459	-28	-0,8%
	MEAT COMPONENTS	2 769	-73	-2,6%
	HEADCHEESE AND MEAT JELLIES	690	45	+6,9%

2023
Jan-Jul

CATEGORY	SUB-CATEGORY	Sales volume (1000)
Total		30 608
COLD CUTS	Total	9 122
	HAM AND GAMMON (WHOLE MEAT)	3 037
	SMOKED SAUSAGES	2 158
	BOILED AND COOKED SAUSAGES	3 142
	PATES AND SPREADS	786
FRESH RED MEAT	Total	7 230
	PORK	4 082
	MINCED MEAT	2 887
	BEEF	229
	OTHER	33
MEAT IN MARINADE	Total	5 100
	PORK	2 969
	CHICKEN	2 064
	BEEF	13
	OTHER	54
MEAL SAUSAGES	Total	5 561
	GRILL SAUSAGES	2 055
	FRANKFURTERS	2 412
	PARIS SAUSAGES	916
	BLOOD SAUSAGES	178
CONVENIENCE FOOD COMPONENTS	Total	3 595
	MEAT COMPONENTS	2 952
	HEADCHEESE AND MEAT JELLIES	643

Lihatoodete TOP 20, Jaanuar-Juuli 2025 (v.a värske linnuliha)

Volume		☐ Bars ☒ Grid			
Index	ITEM	BRAND	Launch month	Volume % share	
1	FRESH RAW MEAT PORK PORK PRIVATE LABEL	PRIVATE LABEL		8,4%	
2	MEAT IN MARINADE PORK MARINATED PRIVATE LABEL	PRIVATE LABEL		1,8%	
3	M&M HOMELY MINCED MEAT 500G	MAKS & MOORITS	*	1,6%	
4	COLD CUTS BOILED AND COOKED SAUSAGES BLOCK ..	PRIVATE LABEL		1,6%	
5	RAKVERE PEREVIINER VPT 500G	RAKVERE		1,4%	
6	FRESH RAW MEAT MINCED MEAT PORK MINCED MEA..	PRIVATE LABEL		1,4%	
7	MEAT IN MARINADE CHICKEN MARINATED PRIVATE L..	PRIVATE LABEL		1,2%	
8	M&M PORK MINCED MEAT 500G	MAKS & MOORITS	*	1,1%	
9	MEAL SAUSAGES GRILL SAUSAGES ALL OTHER PRIVA..	PRIVATE LABEL		1,1%	
10	FRESH RAW MEAT MINCED MEAT BEEF & PORK MIXE..	PRIVATE LABEL		1,1%	
11	COLD CUTS HAM AND GAMMON (WHOLE MEAT) HAM..	PRIVATE LABEL		1,0%	
12	COLD CUTS SMOKED SAUSAGES SEMI-SMOKED SAUSA..	PRIVATE LABEL		0,9%	
13	RAKVERE RAKVERE VIINER VPT 500G	RAKVERE		0,9%	
14	MEAL SAUSAGES FRANKFURTERS FRANKFURTERS PRI..	PRIVATE LABEL		0,9%	
15	RAKVERE PEREVIINER VPT 900G	RAKVERE		0,8%	
16	RANNAROOTSI SEALIHA SARDELL SG 500G MAAG	RANNAROOTSI		0,8%	
17	RAKVERE LASTEVORST SWG 600G	RAKVERE		0,8%	
18	RANNAROOTSI SEALIHASULT HV 330G	RANNAROOTSI		0,8%	
19	M&M KODUVIINER VPT 500G	MAKS & MOORITS	*	0,8%	
20	COLD CUTS PATES AND SPREADS PASTES PRIVATE L..	PRIVATE LABEL		0,7%	

- Kohalike kaubamärkide osakaal topis järjest väheneb!
- Private label (PL) tooted on esitatud koondina kette eraldi välja toomata

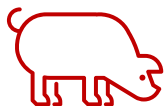
Lihatoodete kaubamärkide mahulised turuosad YTD Juuli 2025 (v.a värskelinnuliha)

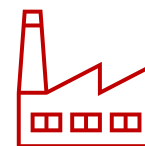
Tööstuse tegevust enim mõjutavad tegurid

- Hind
- Ilmastik
- Nõudlus
- Seadusandlus

- Sööda hind
- Taudid
- Nõudlus
- Eksport

- Kulud/sisendid
- Maksud
- Nõudlus
- Seadusandlus

- Maksumuudatused
- Töötus
- Negatiivne hoiak sektori osas

- Maksumuudatused
- Kõrgemad hinnad
- Tarbimise vähenemine
- Kõrgemad väljamüügihinnad

- Energiapoliitika
- Uued maksud
- Uued nõuded

Mis toimub lihatööstuses SAK olukorras

Toorme ja toodete eemaldamine tarneaahelast

Kahjutustatud toorme ja toodangu uuesti tootmine

Kahjutustamine ja aruandlus PTA-le

Suhtlus klientidega, tarnijatega ja töötajatega

Tarneaahelate ja tarnekindluse taastamine (1-2 ndl)

Kahjude kokkuarvamine

Uus juhtum ja kõik algab otsast peale

Tööstuse roll Eesti loomakasvatuse toetajana

Kohaliku toorme eelistamine

Täisahel farmist tööstuseni tagab tooraine

Investeeringute suurendamine tööstusesse konkurentsivõime tagamiseks

Algtootmisse investeerimine mahu ja sõltumatuse kasvatamiseks

Küsimus jääb, kuidas tagada nõ sõltumatu farmeri kindlustunne

Kasvatada kohalike brändide elujõulisust ja kodumaise toodangu eelistust

Koostöö jaekettidega ja liitudega

Tagada toidutehnoloogilise oskusteabe säilimine nii (kõrg)koolis kui tööstuses

TÄNAN!

**Maks &
Moorits**
Isa tehtud. Hästi tehtud.